

חולין פרק ג אלו טרפות דף סו

מים, ומכך שכתוב בתחילת הפסוק הראשון 'את זה תאכלו מכל אשר במים' מרבים גם מים שבבורות שיחין ומערות למרות שחוברים לקרקע היות ואין נובע בהם מים אין בהם איסור שרץ המים. תנא דבי ר' ישמעאל למד בדרך של 'ריבוי מיעוט וריבוי' אותו דבר לרבות גם חריצין שנובע בהם מים וגם בורות שיחין ומערות שלא נובע בהם מים ומיעט רק כלים שמותר לשתות מהם, ומכך שכתוב 'את זה תאכלו' מיעט גם בורות שאין בהם דין שרץ המים. ולא למד ב'כלל ופרט וכלל' משום שסבר שבדרך לימוד זה היינו מרבים רק מה שדומה לפרט כגון חריצים משום סובר שהכלל הראשון הוא עיקר וממעטים כל מה שלא לגמרי דומה לפרט ולא היינו מרבים בורות ולא היה צריך את הפסוק 'את זה תאכלו'.

סימני דגים טהורים א. סנפיר שהדג שט בו ב. קשקשת כמין מגן על עור הדג. דג שהיה לו סימני טהרה כשהיה במים ונפלו או שאין לו עכשיו סימני טהרה אבל עתיד לגדל כשר. דג שיש לו קשקשת הוא טהור ובוודאי יש לו גם סנפיר וכתוב בתורה גם סנפיר להגדיל תורה ולהאדירה.

בתורה כתוב "את זה תאכלו מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים בימים ובנחלים אתם תאכלו. וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת בימים ובנחלים מכל שרץ המים ומכל נפש החיה אשר במים שקץ הם לכם. ושקץ יהיו לכם מבושרם לא תאכלו ואת נבלתם תשקצו כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת במים שקץ הוא לכם" מכך שכתוב היתר לאכול את שיש לו סנפיר וקשקשת משמע שהאוכל דג שאין בו סנפיר וקשקשת עובר גם על עשה וגם על לא תעשה.

הברייתא דייקה מהפסוקים שאיסור שרץ המים הוא רק בימים או חריצים ומערות שנובע בהם מים אבל מותר לשתות מים מכלים או מבורות שיחין ומערות שמחוברים לקרקע ולא נובע בהם מים למרות שיש בהם שרצי מים. שכתוב באיסור אכילת דגים ללא סימני טהרה 'בימים ובנחלים' וכתוב פעמיים 'במים' ולומדים בכלל ופרט וכלל שרק בימים ובנחלים ובמה שדומה להם אסור לאכול שרץ המים, וסברו שהכלל השני הוא העיקר כלומר שמרבים כל דבר שדומה לפרט כגון חריצים ונעיצים שיש בהם נביעה וגם בורות שיחין ומערות שאין בהם נביעה אבל מחוברים לקרקע שיש בכלם איסור שרץ המים ומיעטו רק כלים שאינם מחוברים לקרקע כלל שמותר לשתות מהם